

ÇANAKKALE'DE

SU ÜRÜNLERİ, BALIKÇILIK VE DENİZCİLİK

Editörler
PROF. DR. UĞUR ÖZEKİNCİ - PROF. DR. EKREM ŞANVER ÇELİK
ARŞ. GÖR. YUSUF ŞEN

Sahip olduğu kıyı şeridi sayesinde Çanakkale; su ürünleri, balıkçılık ve denizcilik alanında önemli faaliyetlerin gerçekleştirildiği bir yaşam alanıdır. Küçük ve büyük ölçekli ticari balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve işleme tesisleri, amatör balıkçılık, canlı kaynaklar, iç su kaynakları, boğaz trafiğinin ve güvenliğinin sağlanması, sualtı kültür mirası turizmi gibi her türlü denizcilik faaliyeti, bu yaşam alanının birer parçasıdır. Bu nedenle Çanakkale; birçok kişi, kurum, kuruluş, önemli istihdam alanı ve olanağı sunmakta ve tüm bu faaliyetler hakkında kapsamlı akademik çalışmaların gerekliliğini arttırmaktadır.

Hazırlanan bu eser; su ürünleri kaynakları ve balıkçılık, deniz biyolojisi, su ürünleri yetiştiriciliği, su ürünleri işleme teknolojisi, denizcilik ve deniz teknolojilerine ait faaliyetler hakkında kapsamlı bilgileri okuyucularına sunmaktadır. Bu kapsamda, Çanakkale'de su ürünleri, balıkçılığı ve denizciliği ile ilgili gerçekleştirilmiş olan araştırma ve faaliyetler, beş ana başlık altında, toplam otuz bir bölüm hâlinde bir araya getirilmiştir. Hedef kitlesi olarak başta Çanakkale'deki su ürünleri, balıkçılık ve denizcilik sektöründe belirtilen konularla ilgili çalışan araştırmacılar ve akademisyenler, öğrenciler, kamu ve özel sektör yetkilileri ile bu alana ilgi duyan herkesi kapsayan kitabın, tüm paydaşlara yararlı olması dileğiyle...

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği'nin katkıları ile basılmıştır.

NOBEL BİLİMSEL ESERLER
www.nobelyayin.com

Editörler
PROF. DR. UĞUR ÖZEKİNCİ
PROF. DR. EKREM ŞANVER ÇELİK
ARŞ. GÖR. YUSUF ŞEN

ÇANAKKALE'DE SU ÜRÜNLERİ, BALIKÇILIK VE DENİZCİLİK

Editörler
PROF. DR. UĞUR ÖZEKİNCİ - PROF. DR. EKREM ŞANVER ÇELİK
ARŞ. GÖR. YUSUF ŞEN

ÇANAKKALE'DE

SU ÜRÜNLERİ, BALIKÇILIK VE DENİZCİLİK

Çanakkale'de Su Ürünleri, Balıkçılık ve Denizcilik

Editörler

Uğur Özekinci - Ekrem Şanver Çelik - Yusuf Şen

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği'nin Katkıları ile Basılmıştır

ÇANAKKALE'DE SU ÜRÜNLERİ, BALIKÇILIK VE DENİZCİLİK

Uğur Özekinci - Ekrem Şanver Çelik - Yusuf Şen

Yayın No.: 1660
ISBN: 978-625-398-630-8
E-ISBN: 978-625-398-631-5
Basım Sayısı: 1. Basım, Ağustos 2023

© Copyright 2023, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti'ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.
"NOBEL BİLİMSEL ESERLER" bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Tüm yazı ve görsel malzemelerin sorumluluğu yazar(lar)a aittir.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfer@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Redaksiyon: Mine Metin -mine@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Özekinci, Uğur., Çelik, Ekrem Şanver., Şen, Yusuf.
Çanakkale'de Su Ürünleri, Balıkçılık ve Denizcilik / Uğur Özekinci - Ekrem Şanver Çelik - Yusuf Şen
1. Basım, XXII + 506 s., 16,5x24 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-398-630-8
E-ISBN: 978-625-398-631-5
1. Çanakkale 2. Su Ürünleri 3. Denizcilik

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65
Sipariş: siparis@nobelyayin.com - **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com
Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezh, Odak, Pandora, Prefix, Remzi
Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi / Sertifika No.: 46519
Beytepe Köy Yolu No.: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

BÖLÜM YAZARLARI

BÖLÜM 1 SU ÜRÜNLERİ KAYNAKLARI VE BALIKÇILIK

Çanakkale’de Balıkçılık Alanları ve Balıkçılığa Yasak Alanlar

Yusuf Şen - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü, yusuf.sen@comu.edu.tr

Uğur Özekinci - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Çanakkale Bölgesi Dalış Alanları

Uğur Altınağaç - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, ualtinagac@yahoo.com

Çanakkale’nin Ticari Deniz Balıkları

Uğur Özekinci - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, uozekinci@comu.edu.tr

Yusuf Şen - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü

Sardalyanın (*Sardina pilchardus*, Walbaum, 1792) Bölgesel Önemi, Avcılığı, Biyolojisi ve Balıkçılık Yönetimi

Ali İşmen - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, ismen@comu.edu.tr

İsmail Burak Daban - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Mukadder Arslan İhsanoğlu - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Çanakkale Kıyıları Derinsu Dip Uzatma Ağları Balıkçılığı

Adnan Ayaz - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, adnanayaz@yahoo.com

Çanakkale İli İçsu Potansiyeli ve Balıklandırma Faaliyetleri

Selçuk Berber - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü, selcukberber@comu.edu.tr

Seydi Ali Doyuk - Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü

Nihat Sami Kuyumcu - Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü

Semih Kale - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Çanakkale’deki Su Ürünleri Kooperatifleri

Semih Kale - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, semihkale@comu.edu.tr

Mustafa Zabun - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Su Ürünleri Temel Bilimler Anabilim Dalı, Sınırlı Sorumlu Su Ürünleri Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği Çanakkale Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği

BÖLÜM 2

DENİZ BİYOLOJİSİ

Çanakkale Kıyıları İhtiyoplanktonu

İsmail Burak Daban - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, burakdaban@gmail.com

Alpaslan Kara - Tarım ve Orman Bakanlığı Bandırma Koyunculuk Araştırma İstasyon Müdürlüğü Su Ürünleri Birimi

Ahsen Yüksek - İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Bölümü

Çanakkale’de Bir Doğa Koruma Alanı: Çardak Lagünü

Seçil Acar - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü, secilkolsal@gmail.com

A. Suat Ateş - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü

Ekolojik, Ekonomik, Sosyal Bir Sorun: Çanakkale Boğazı ve Müsilaj

Yeşim Büyükkateş - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü, ybuyukates@comu.edu.tr

Emre Keskin - Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Mühendisliği Bölümü Evrimsel Genetik Laboratuvarı (eGL)

Sinan Uzundumlu - Atatürk Üniversitesi Hınıs Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü

Yusuf Şen - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü

Ulvi Kerem Günay - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Biyoloji ABD

Esra Mine Ünal - Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü Biyoteknoloji ABD

Kuzey Ege Denizi’ndeki Nesli Tehlike Altındaki Kırıkdaklı Balıklar

Cahide Çiğdem Yığın - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü, cyigin@comu.edu.tr

Ali İşmen - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi SU Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Koray Cabbar - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Su Ürünleri Temel Bilimler ABD

Mukadder Arslan İhsanoğlu - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

İsmail Burak Daban - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Gençtan Erman Uğur - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi ABD

Çanakkale Limno-Faunası: Makroomurgasızlar ve Balıklar

Selçuk Berber - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü

Serpil Odabaşı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Teknolojileri Meslek Yüksek Okulu Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümü, Sualtı Teknolojisi Programı, serpilodabasi@comu.edu.tr

Deniz Anıl Odabaşı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü

Çanakkale’nin Deniz Kuşları

Mukadder Arslan İhsanoğlu - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi, Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, mukadderarslan@gmail.com

İbrahim Uysal - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Kampüsü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

BÖLÜM 3

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Çanakkale'nin Ekonomik Deniz Algleri

İlknur Ak - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiricilik Bölümü, ilknurak@comu.edu.tr

Müsilajın Çanakkale'de Su Ürünleri Yetiştiriciliği Üzerine Etkileri

Sevdan Yılmaz - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiricilik Bölümü, sevdanyilmaz@comu.edu.tr

Ekrem Şanver Çelik - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü

Sebahattin Ergün - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiricilik Bölümü

Mehmet Ali Küçüker - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Çevre Mühendisliği Bölümü

Mert Gürkan - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü

Rıdvan Erdem Kanat - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Su Ürünleri Temel Bilimler Anabilim Dalı

Çanakkale'de Akdeniz Midyesi (*Mytilus galloprovincialis*, Lamarck, 1819) Yetiştiriciliğinin Dünü, Bugünü ve Yarını

Harun Yıldız - Yalova Üniversitesi Armutlu Meslek Yüksekokulu Gıda İşleme Bölümü, harun.yildiz@yalova.edu.tr

Sefa Acarlı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü

Seydi Ali Doyuk - Tarım ve Orman Bakanlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü

Nihat Sami Kuyumcu - Tarım ve Orman Bakanlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü

Pervin Vural - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bayramiç Meslek Yüksekokulu Su Ürünleri Bölümü

Çanakkale'de Avrupa Istakozu (*Homarus gammarus*) Populasyonunu Destekleme Çalışmaları

Umur Önal - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiricilik Bölümü, umuronal@comu.edu.tr

Hakan Bakı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi

Çanakkale Boğazı'nda Kritik Düzeyde Tehlike Altında Olan *Pinna nobilis* (Linnaeus 1758) Popülasyonunun Son Durumu

Sefa Acarlı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, sefaacarli@yahoo.com

Deniz Acarlı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Teknolojileri Meslek Yüksekokulu Sualtı Teknolojisi Programı

Semih Kale - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Bölümü

Çanakkale İlinde Ticari Mikroalg Üretim Çalışmaları

Tolga Göksan - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, tgöksan@comu.edu.tr

Çanakkale, Deniz ve Şehir Akvaryumu Projeleri

Pınar Çelik - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi, pinarakaslan@yahoo.com

İhsan Çelik - Mersin Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yenişehir Kampüsü

BÖLÜM 4

SU ÜRÜNLERİ İŞLEME TEKNOLOJİSİ

Çanakkale Sardalyasının İşlenmesi ve Tüketim Önerileri

Nermin Berik - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Dilek Kahraman Yılmaz - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Temel Bilimler Bölümü, dilek.kahramanyilmaz@comu.edu.tr

Çanakkale Kıyılarında Dağılım Gösteren Su Ürünlerinin Gıda Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi

İbrahim Ender Künili - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Avlama ve İşleme Teknolojisi, enderkunili@yahoo.com

Çanakkale Su Ürünleri İşleme Sektörü

Fikret Çakır - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, fikretcakir@comu.edu.tr

İbrahim Ender Künili - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

Buminhan Burkay Selçuk - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Avlama ve İşleme Teknolojisi ABD

Çanakkale’de Çift Kabuklu Yumuşakça İşlemeciliği

Dilek Kahraman Yılmaz - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Temel Bilimler Bölümü

Nermin Berik - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, nberik@yahoo.com

Çanakkale Balık Hali’nde Satışa Sunulan Bazı Ekonomik Balık Türlerinin Mevsimsel Besin Değeri Değişimleri

Rüveyde Eser - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Avlama ve İşleme Teknolojisi ABD, ruveydeeser@gmail.com

Fikret Çakır - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü

BÖLÜM 5

DENİZCİLİK VE DENİZ TEKNOLOJİSİ

Çanakkale Bölgesinde Dalış Sektöründe Çalışanların İş Güvenliği Kültür Seviyelerinin Belirlenmesi

Serol Tuna - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği ABD

Alkan Öztekin - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, alkanoztekin@comu.edu.tr

Çanakkale Boğazı Sualtı Ses Kirliliği ve Deniz Yaşamına Etkileri: Risk ve Tehditler

Halit Kuşku - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi, halit@comu.edu.tr

Murat Yiğit - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi

Sebahattin Ergün - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi

Küresel Ekonomilere Yön Veren Su ve Gıda Güvenliğinde Çanakkale Boğazı'nın Stratejik Önemi

Ümüt Yiğit - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Teknolojileri Meslek Yüksekokulu, umutyigit@comu.edu.tr

Sebahattin Ergün - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi

Murat Yiğit - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi

Yeşim Büyükkateş - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi

Deniz Feneri Deyip Geçmeyin (Geçmişte Bozcaada Deniz Fenerlerinin Zor Koşulları)

Hasan Çakıcı - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler, hcakici17@gmail.com

Çanakkale Boğazı Akıntı Sisteminde Hayatta Kalma

Özgür Üreyil - Bozcaada Liman Başkanı Vekili-Gemi Kaptanı, ozgur.ureyil@uab.gov.tr

Çanakkale Boğazı'nda Gemi Trafikliği ve Güvenliği

Hasan Mercan - GESTAŞ Bilgi Teknolojileri Müdürü, Çanakkale, hasanmercan@gdu.com.tr

Ekrem Şanver Çelik - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Su Ürünleri Temel Bilimler Bölümü

Özgür Tezcan - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi Deniz Ulaştırma ve İşletme Mühendisliği

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM YAZARLARI	iii
ÖN SÖZ	xvii
SUNUŞ	xxi

BÖLÜM 1 SU ÜRÜNLERİ KAYNAKLARI VE BALIKÇILIK

ÇANAKKALE'DE BALIKÇILIK ALANLARI VE BALIKÇILIĞA YASAK ALANLAR	3
---	---

Yusuf Şen- Uğur Özekinci

ÇANAKKALE BÖLGESİ DALIŞ ALANLARI	19
--	----

Uğur Altınağaç

ÇANAKKALE'NİN TİCARİ DENİZ BALIKLARI	33
--	----

Uğur Özekinci- Yusuf Şen

SARDALYANIN (<i>SARDINA PILCHARDUS</i> , WALBAUM, 1792) BÖLGESEL ÖNEMİ, AVCILIĞI, BİYOLOJİSİ VE BALIKÇILIK YÖNETİMİ	57
---	----

Ali İşmen- İsmail Burak Daban- Mukadder Arslan İhsanoğlu

ÇANAKKALE KIYILARI DERİNSU DİP UZATMA AĞLARI BALIKÇILIĞI	73
--	----

Adnan Ayaz

ÇANAKKALE İLİ İÇSU POTANSİYELİ VE BALIKLANDIRMA FAALİYETLERİ	113
--	-----

Selçuk Berber- Seydi Ali Doyuk- Nihat Sami Kuyumcu- Semih Kale

ÇANAKKALE'DEKİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ	123
---	-----

Semih Kale- Mustafa Zabun

BÖLÜM 2 DENİZ BİYOLOJİSİ

ÇANAKKALE KIYILARI İHTİYOPLANKTONU	143
--	-----

İsmail Burak Daban- Alpaslan Kara- Ahsen Yüksek

ÇANAKKALE’DE BİR DOĞA KORUMA ALANI: ÇARDAK LAGÜNÜ 163

Seçil Acar- A. Suat Ateş

EKOLOJİK, EKONOMİK, SOSYAL BİR SORUN: ÇANAKKALE BOĞAZI VE MÜSİLAJ 171

Yeşim Büyükkateş- Emre Keskin- Sinan Uzundumlu-
Yusuf Şen- Ulvi Kerem Günay- Esra Mine Ünal

KUZEY EGE DENİZİ’NDEKİ NESLİ TEHLİKE ALTINDAKİ KIKIRDAKLI BALIKLAR 187

Cahide Çiğdem Yığın- Ali İşmen- Koray Cabbar- Mukadder Arslan İhsanoğlu-
İsmail Burak Daban- Gençtan Erman Uğur

ÇANAKKALE LİMNİ-FAUNASI: MAKROOĞURGANLAR VE BALIKLAR 209

Selçuk Berber- Serpil Odabaşı- Deniz Anıl Odabaşı

ÇANAKKALE’NİN DENİZ KUŞLARI 221

Mukadder Arslan İhsanoğlu- İbrahim Uysal

**BÖLÜM 3
SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ**

ÇANAKKALE’NİN EKONOMİK DENİZ ALGLERİ 249

İlknur Ak

MÜSİLAJIN ÇANAKKALE’DE SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÜZERİNE ETKİLERİ 259

Sevdan Yılmaz- Ekrem Şanver Çelik- Sebahattin Ergün-
Mehmet Ali Küçüker- Mert Gürkan- Rıdvan Erdem Kanat

**ÇANAKKALE’DE AKDENİZ MİDYESİ (*MYTILUS GALLOPROVINCIALIS* LAMARCK, 1819)
YETİŞTİRİCİLİĞİNİN DÜNYA, BUGÜNÜ VE YARINI 271**

Harun Yıldız- Sefa Acarlı- Seydi Ali Doyuk- Nihat Sami Kuyumcu- Pervin Vural

**ÇANAKKALE’DE AVRUPA İSTAKOZU
(*HOMARUS GAMMARUS*) POPULASYONUNU DESTEKLEME ÇALIŞMALARI 289**

Umur Önal-Hakan Baki

**ÇANAKKALE BOĞAZI’NDA KRİTİK DÜZEYDE TEHLİKE ALTINDA OLAN
PINNA NOBILIS (LINNAEUS 1758) POPULASYONUNUN SON DURUMU 299**

Sefa Acarlı- Deniz Acarlı- Semih Kale

ÇANAKKALE İLİNDE TİCARİ MİKROALG ÜRETİM ÇALIŞMALARI.....	315
---	------------

Tolga Göksan

ÇANAKKALE, DENİZ VE ŞEHİR AKVARYUMU PROJELERİ	325
--	------------

Pınar Çelik- İhsan Çelik

BÖLÜM 4 SU ÜRÜNLERİ İŞLEME TEKNOLOJİSİ

ÇANAKKALE SARDALYASININ İŞLENMESİ VE TÜKETİM ÖNERİLERİ.....	337
--	------------

Nermin Berik- Dilek Kahraman Yılmaz

ÇANAKKALE KIYILARINDA DAĞILIM GÖSTEREN SU ÜRÜNLERİNİN GIDA GÜVENLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	353
---	------------

İbrahim Ender Künili

ÇANAKKALE SU ÜRÜNLERİ İŞLEME SEKTÖRÜ.....	371
--	------------

Fikret Çakır- İbrahim Ender Künili- Buminhan Burkay Selçuk

ÇANAKKALE’DE ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA İŞLEMECİLİĞİ	379
---	------------

Dilek Kahraman Yılmaz- Nermin Berik

ÇANAKKALE BALIK HALİ’NDE SATIŞA SUNULAN BAZI EKONOMİK BALIK TÜRLERİNİN MEVSİMSEL BESİN DEĞERİ DEĞİŞİMLERİ	393
--	------------

Rüveyde Eser- Fikret Çakır

BÖLÜM 5 DENİZCİLİK VE DENİZ TEKNOLOJİSİ

ÇANAKKALE BÖLGESİNDE DALIŞ SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜR SEVİYELERİNİN BELİRLENMESİ	417
--	------------

Serol Tuna- Alkan Öztekin

ÇANAKKALE BOĞAZI SUALTI SES KİRLİLİĞİ VE DENİZ YAŞAMINA ETKİLERİ: RİSK VE TEHDİTLER.....	439
---	------------

Halit Kuşku- Murat Yiğit- Sebahattin Ergün

KÜRESEL EKONOMİLERE YÖN VEREN SU VE GIDA GÜVENLİĞİNDE ÇANAKKALE BOĞAZI’NIN STRATEJİK ÖNEMİ	455
---	------------

Ümüt Yiğit- Sebahattin Ergün- Murat Yiğit- Yeşim Büyükkateş

DENİZ FENERİ DEYİP GEÇMEYİN (GEÇMİŞTE BOZCAADA DENİZ FENERLERİNİN ZOR KOŞULLARI)	473
---	------------

Hasan Çakıcı

ÇANAKKALE BOĞAZI AKINTI SİSTEMİNDE HAYATTA KALMA	481
---	------------

Özgür Üreyil

ÇANAKKALE BOĞAZI’NDA GEMİ TRAFİĞİ VE GÜVENLİĞİ	493
---	------------

Hasan Mercan- Ekrem Şanver Çelik- Özgür Tezcan

Kitabı Bahriye Piri Reis Çanakkale Boğazı ve Gökçeada

Ökte E.Z. (1988) Kitabı Bahriye Piri Reis Cilt 1. The Historical Research Foundation, İstanbul

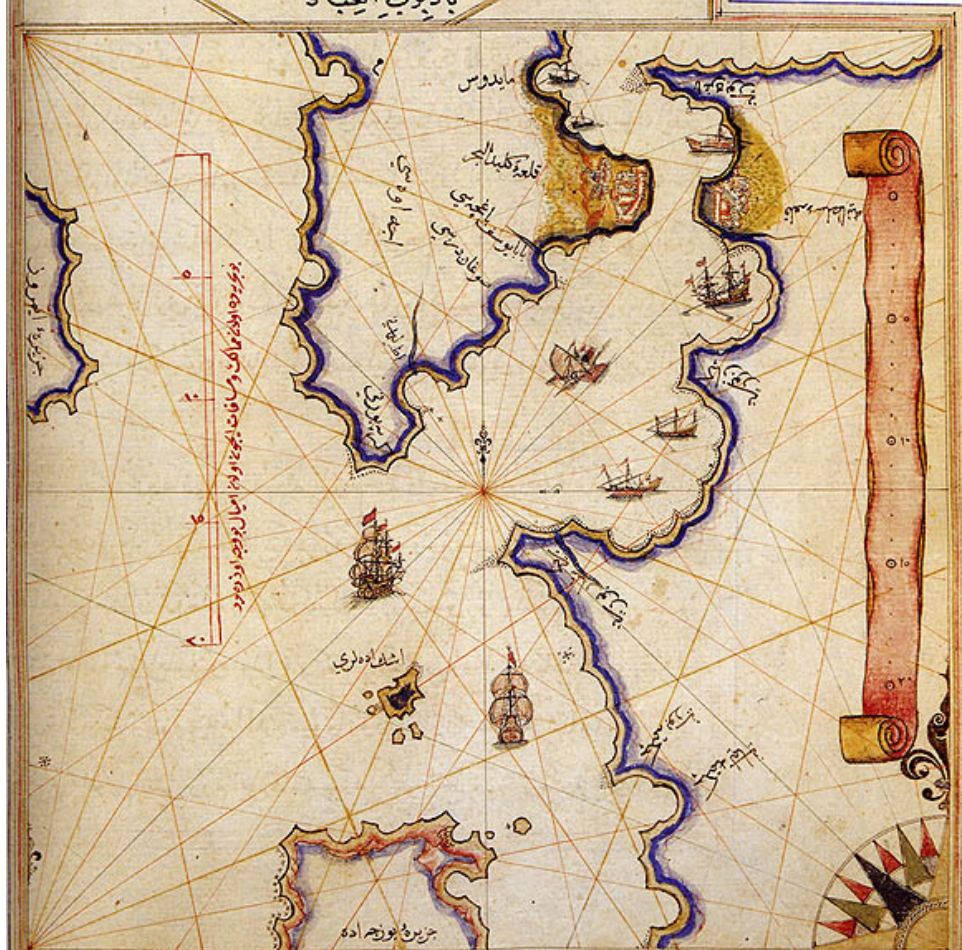

**“Denizciliği Türk’ün büyük ulusal ölküsü olarak düşünmeli
ve onu az zamanda başarmalıyız...”**

M. Kemal ATATÜRK

1 Kasım 1937 TBMM 5. Dönem 3. Toplanma Yılı Açılış Konuşması

طَرَفِنَه اُولَن قَلْعَه نَك اُولَكْنَه بُوَيُوك بَا نَجَاكُو يَا تَوُبَّ اِجَا زَتْ اَلْمَا غَه
 قَابِل دَكْلَدُزْ • اَقْتِي بِلُو يَزْدَرْ هَمْدَرْ يَكْدَرْ مَكْرُوكُجُك كَيْسَلَه اُولَا كَه اِفْرَا طَلَه كَنَارَه
 يَا فَيْن وَارُوْب يَتَا لَزْ • اَمَّا اَنَا طُوْلِي طَرَفِنَه اُولَن قَلْعَه نَك اِيكِي طَرَفِي خُوْب
 وَاسِيَع لِيْمَانْدَرْ دِيُوُو قُوْع اُوْرَنِيَه عَرْض اِيْدُوْب اَنَا طُوْلِي طَرَفِنَه اَلْمَا سِيَسَه
 اَمْر اُولِي شُدَرْ وَالسَّلَام عَلَي الدَّوَام
 بَا دِيُوْب اَلْعَبَاد

Çanakkale Boğazı Girişi

(Pîrî Reis, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6216821>)

CUMHURİYETİMİZİN 100. YILI ANISINA...

ÖN SÖZ

Çanakkale, her iki yakası da Türkiye'mize ait olan, dünya üzerindeki ender boğaz sistemlerinden biridir. Geçmişten günümüze pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Çanakkale, tarihî ve kültürel açıdan son derece önemli ve zengin bir ilimizdir. Gerek Truva Savaşları ve gerekse Çanakkale Savaşları olsun yüzyıllar boyunca insanlığın gözü bu coğrafyada olmuştur. Bu nedenden dolayıdır ki Çanakkale bölgesi, daha çok savaşlar ile ön plana çıkmakta ve boğazların hâkimiyetinin sağlanması önem kazanmaktadır. Bölgede eski zamanlardan beri süregelen “denizcilik faaliyetleri”nin varlığını anlayabildiğimiz en önemli eser, Piri Reis'in çizmiş olduğu haritalardır. Çanakkale bölgesinin önemli bir liman olarak gösterildiği bu haritalar, yüzyıllar öncesinde de Çanakkale Boğazı'nın değerini bizlere anlatmaktadır.

Çanakkale, sahip olduğu kıyı şeridi sayesinde su ürünleri, balıkçılık ve denizcilik alanında da önemli faaliyetlerin iç içe geçtiği bir yaşam alanı olma özelliğindedir. Birçok kişi, kurum ve kuruluşa, önemli istihdam alanı ve olanağı sunmaktadır. Ticari olarak gerçekleştirilen küçük ve büyük ölçekli balıkçılık faaliyetleri yanında amatör balıkçılık aktiviteleri, su ürünleri üretimine önemli katkılar sunmakta ve bölge halkının geçimini sağlamaktadır. Çanakkale Boğazı; Karadeniz, Marmara, ve Ege Denizi'ni birbirine bağlayan bir koridor olarak biyolojik çeşitlilik bakımından birçok deniz canlısının yaşam alanı olması yanında, beslenme ve üreme göç yollarını oluşturmaktadır. Bunun yanında kıyı ve iç sularında yer alan yetiştiricilik faaliyetlerine ek olarak, özellikle kabuklu su ürünleri yetiştiriciliği alanında var olan işletmelere yenileri eklenmektedir. Su ürünleri işleme teknolojisi konularında dünya markaları içinde yer alan işletmelerin varlığı ile birlikte geleneksel yöntemlerle yapılan işleme tekniklerinin merkezi konumundadır. “Uluslararası Su Yolu” olma özelliği ile deniz trafiğinin en yoğun yaşandığı ve dolayısı ile denizcilik alanında faaliyetlerin en yoğun olarak kontrol edilmesi ve düzenlenmesi anlamında kurumların yer aldığı bir bölgedir. Ayrıca Boğaz'da iki kıta arasındaki ulaşım, feribotlar vasıtasıyla ve 2022 yılında inşası tamamlanan “1915 Çanakkale Köprüsü” yoluyla sağlanmaktadır. Gökçeada ve Bozcaada gibi stratejik öneme sahip adalara sahip olması ve Kuzey Ege Denizi karasularımıza kıyısı bulunması nedeniyle deniz güvenliğimiz konusunda Deniz Kuvvet-

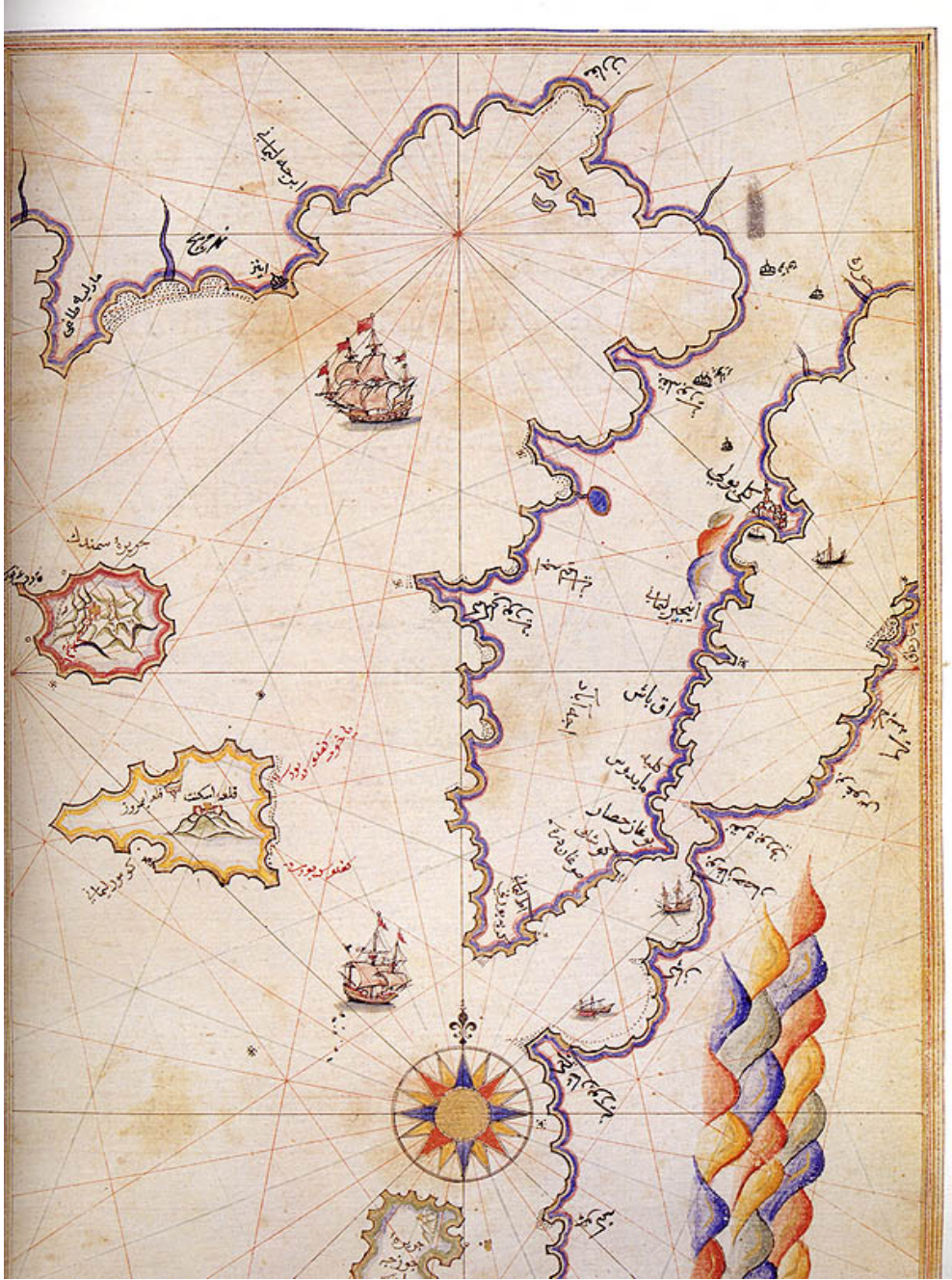
lerimiz ve Sahil Güvenlik Komutanlığımız faaliyetlerinin de en yoğun yařandđđ saha içindedir.

Hazırlanan bu eser, Çanakkale gibi eşsiz kıyı şeridine sahip şehrimizde “su ürünleri, balıkçılığı ve denizciliğı” ile ilgili yürütülmekte olan çalışmaların bir bütün hâlinde ele alındđđ ilk eser olma özelliğindedir. Bu alışma, 5 ana başlık altında toplam 31 bölümden oluşmaktadır. Bu eserin konuya gönül veren herkese yararlı olması dileklerimizle, başta eserleri ile kitaba katkı veren tüm yazarlara, kitabın basımında sponsorluk desteklerini esirgemeyen Su rnleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SR-KOOP) yöneticilerine ve emeği geçen herkese, en kalbi duygularımızla teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

Prof. Dr. Uğur zekinci

anakkale’de Su rnleri, Balıkçılık
ve Denizcilik Kitabı Editörleri Adına

Ağustos 2023

Gelibolu Yarımadası

(Pirî Reis, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6216840>)

SUNUŞ

Değerli Okurlar

Çanakkale ili, Asya ve Avrupa arasında bir köprü vazifesi görmesinin yanı sıra Marmara Denizi ve Ege Denizi'ni, Çanakkale Boğazı sayesinde birbirine bağlayan, hiç kuşkusuz dünyanın ve ülkemizin en önemli şehirlerinden biridir. Zengin balıkçılık kaynaklarına sahip Çanakkale'de, birçok su ürününün; üretimi, yetiştiriciliği, işlemesi ve pazarlaması yapılmaktadır. Avlanan ve yetiştirilen ürünlerin pazarlanması, öncelikle av sahasına yakın bölgelerdeki Sınırlı Sorumlu Su Ürünleri Kooperatifleri aracılığıyla yapılmaktadır.

Su ürünleri kooperatifleri, balıkçılık sektörünün gelişimine ve balıkçıların refah seviyelerinin iyileştirilmesine odaklanmıştır ve kooperatiflerin gelir artışı, yaşam standardının artırılması ve üretimin artırılması gibi hedefleri bulunmaktadır. Kooperatifler, sektördeki; avcılık, işleme, yetiştiricilik ve pazarlama faaliyetlerinin bir bütün hâlinde yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca su ürünleri kooperatiflerinin; üyelerin ekonomik ve mesleki haklarını korumak, problemlerini demokratik yollarla çözme olanağı sağlamak, üyelerin saygınlığını arttırmak, üyeleri adına girişimlerde bulunmak, üreten ve pazarlayan arasındaki güveni sağlamak gibi görevleri bulunmaktadır. Güçlü bir su ürünleri sektörü ve sektörün gelişmesinde, su ürünleri kooperatiflerinin rolü oldukça büyüktür. Bu bağlamda, Çanakkale Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Bölge Birliğine bağlı, 26 Su Ürünleri Kooperatifi ile kooperatiflerin 1.207 üyesi, Çanakkale'de su ürünleri sektörüne hizmet etmektedir. Çanakkale'de yaşayanların denize merakı ve ihtiyacı, sektörün tüm yönleriyle göz önünde bulundurulması ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Bu eser, Çanakkale'deki su ürünleri, balıkçılık ve denizcilik sektörünün farklı yönlerini aynı anda kaleme alan bir kaynak durumundadır. Okurlarına Çanak-

kale’de su ürünleri kaynakları ve balıkçılık, deniz biyolojisi, yetiştiricilik, işleme, denizcilik ve deniz teknolojisi ile ilgili toplam 5 ana bölümde oldukça faydalı bilgiler sağlamaktadır. Kitabın hazırlanmasına katkı sağlayan Çanakkale ili kamu kurum ve kuruluş yöneticileri ile yetkililerine, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nin Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi ile diğer birimlerinde görevli öğretim üyelerine, Çanakkale ile ilgili bölüm hazırlayan tüm yazarlar ile basıma hazırlanmasında emeği geçenlere ve katkı sağlayan herkese saygılarımı sunarım. Bu kitabın, başta Çanakkale Balıkçısı olması üzere; su ürünleri, balıkçılık ve denizcilik sektöründeki tüm paydaşlara yararlı olması ve hizmet etmesi dileğiyle, emeği geçen herkese, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği adına çok teşekkür ederim.

Hasan Uysal

S.S. Çanakkale Su Ürünleri Kooperatifleri

Bölge Birliği Başkanı

Haziran 2023